

Vergaderjaar 2014–2015

34 000 XIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) en de Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2015

H

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 7 januari 2015

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken¹ hebben kennisgenomen van de brief van de Minister van Economische Zaken en zijn ambtgenoot van Financiën van 8 september 2014 inzake de financiering van het mkb (33 750 XIII, J).

Naar aanleiding daarvan hebben zij de Minister van Economische Zaken op 28 oktober 2014 een brief gestuurd.

De Minister heeft op 31 december 2014 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
De Boer

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Kneppers-Heijnert (VVD) (*voorzitter*), Terpstra (CDA), Sylvester (PvdA), Essers (CDA) Thissen (GL), Nagel (50PLUS), Elzinga (SP), Huijbregts-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), Reuten (SP), Schaap (VVD), Flierman (CDA), Hoekstra (CDA), Van Boxtel (D66), Backer (D66), Vos (GL), De Lange (OSF), Schrijver (PvdA), Postema (PvdA), Vlietstra (PvdA) (*vicevoorzitter*), Van Strien (PVV), Faber-van de Klashorst (PVV), Ester (CU), Bröcker (VVD), Beckers (VVD), Van Beek (PVV), Gerkens (SP), Koning (PvdA)

BRIEF VAN DE VOorzITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Minister van Economische Zaken

Den Haag, 28 oktober 2014

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van u en uw ambtgenoot van Financiën van 8 september 2014 inzake de financiering van het mkb (33 750 XIII, J).

In genoemde brief geeft de regering aan dat zij voornemens is om een Aanvullend Actieplan mkb-financiering uit te voeren. De maatregelen en het instrumentarium van dit actieplan worden in de brief uiteen gezet. De leden van de commissie zouden graag over twee jaar van de regering vernemen wat de voortgang is ten aanzien van de aangekondigde maatregelen. Zij vragen u dan ook of de regering bereid is een dergelijke voortgangsrapportage uiterlijk eind 2016 aan de Kamer te doen toekomen.

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken zien uw reactie op deze vraag met belangstelling tegemoet.

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken
E.M. Kneppers-Heijnert

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 31 december 2014

Op 8 september jl. bent u door mij en de Minister van Financiën geïnformeerd over de situatie rond mkb-financiering en het Aanvullend Actieplan mkb-financiering². Naar aanleiding daarvan heeft u verzocht een voortgangsrapportage van dit Aanvullend Actieplan uiterlijk eind 2016 aan uw Kamer te doen toekomen. Middels deze brief informeer ik u over de huidige stand van zaken, en zeg ik u toe voor eind 2016 te informeren over de gehele uitwerking van het Aanvullend Actieplan.

Met het Aanvullend Actieplan mkb-financiering zijn maatregelen aangekondigd aanvullend aan het bestaand instrumentarium ter ondersteuning van mkb-financiering, om te zorgen dat ook in de voorzichtig aantrekkende economie er voldoende financiering beschikbaar is voor het mkb met een gezond bedrijfsplan. In het Aanvullend Actieplan wordt € 155 mln begrotingsmiddelen en € 1 miljard garantiebudget ingezet voor maatregelen om het risicodragend vermogen in het mkb te versterken, het aanbod van mkb-financiering te verbreden, en de marktwerking en bestaande overheidsinstrumenten te verbeteren. Daarnaast zijn enkele acties opgenomen die geen extra budget vergen maar wel bijdragen aan de financiering van het mkb. Sinds de aankondiging van het Aanvullend Actieplan Mkb-Financiering is er vanuit de overheid in samenwerking met marktpartijen hard gewerkt aan de uitvoering van de maatregelen, dat daardoor goed op schema ligt. Tot nu toe zijn de volgende resultaten bereikt:

Versterken risicodragend vermogen

- De Nederlandse Investeringsinstelling (NII) werkt aan een voorstel voor een fonds voor achtergestelde leningen voor het mkb. Achtergestelde leningen versterken het eigen vermogen in het bedrijf, waardoor vreemd vermogen zoals bankkrediet ook toegankelijker kan worden. Om een eerste fonds vanuit het NII mogelijk te maken, ben ik in overleg over de inzet van een overheidsgarantie vanuit de € 500 mln garantiebudget van het Aanvullend Actieplan. Ik verwacht dat de NII in het eerste kwartaal van 2015 de opzet van een achtergestelde leningenfonds en de mogelijke inzet van een overheidsgarantie daarbij kan presenteren. Ik overleg ook met andere partijen die werken aan dergelijke fondsen voor het mkb, om te bezien of ondersteuning van mijn kant nodig is voor de totstandkoming ervan.
- De investeringen van het Dutch Venture Initiative (DVI), die ik samen met het Europees Investeringsfonds (EIF) financier, verlopen voorspoedig. Momenteel is € 113 mln van de € 150 mln in het eerste DVI-fonds toegekend aan risicokapitaalfondsen voor de doorgroei van innovatieve bedrijven. Daarvan hebben de investeringen in de bedrijven Sapiens en ProQR al geleid tot succesvolle vervolgfiancieringen en een positieve impact op het rendement van DVI en de overheid. Op 10 december jl. heeft de provincie Noord-Brabant via de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) € 5 mln toegevoegd aan het eerste DVI-fonds, en het EIF nog eens € 2,5 mln. De BOM heeft daarnaast € 35 mln beschikbaar om deel te nemen in de risicokapitaalfondsen waarin DVI investeert en die actief zijn in Noord-Brabant. De € 100 mln uit het Aanvullend Actieplan voor een tweede DVI-fonds, afkomstig uit het startkapitaal van het Toekomstfonds, zal beschikbaar

² Kamerstuk 33 750 XIII, J

komen zodra het huidige DVI-fonds naar verwachting medio 2015 volledig uit is geïnvesteerd. Ook het EIF is gevraagd opnieuw deel te nemen in het tweede DVI-fonds. Dan gaat ook de co-investeringsfaciliteit met business angels, die is aangekondigd in de brief³ over het Stimuleringspakket 2014 en sindsdien opgezet door het EIF, van start.

- Met de middelen in het Aanvullend Actieplan is het mogelijk de Vroege Fase Financieringsregeling die per 1 juli jl. van start is gegaan met eenmalige middelen, permanent beschikbaar te houden voor ondernemers in een vroege ontwikkelingsfase. De eerste leningen worden op dit moment verstrekt door RVO.nl en STW die de Vroege Fase Financieringsregeling uitvoeren. Ik werk ook aan verdere verbetering van de regeling. Zo zal de regeling per 1 januari 2015 zijn aangepast aan het nieuwe en ruimere Steunkader van de Europese Commissie.

Verbreden aanbod aan mkb financiering

- Vanaf 1 december kunnen bij Qredits kredieten tot € 250.000 worden aangevraagd door ondernemers die daarvoor niet bij de bank terecht kunnen. Kleine leningen die intensieve beoordeling en beheer vergen zijn voor banken namelijk onvoldoende rendabel. Qredits, een stichting gesteund door banken, verzekeraars en overheid, is er met een gerichte organisatie en intensieve ondersteuning door de inzet van coaches in geslaagd duizenden ondernemers alsnog van een krediet te voorzien. De verhoging van de kredietlimiet verruimt de mogelijkheid hiertoe. Omdat het mkb veelal een behoefte heeft aan werkkapitaal, werk ik met de banken en Qredits aan de mogelijkheid om medio 2015 ook werkkapitaal aan te bieden via Qredits. Ook zal een nieuwe campagne worden gestart om de uitbreidingen van Qredits beter bekend te maken onder ondernemers.
- In het Aanvullend Actieplan mkb-financiering heb ik geconstateerd dat het belangrijk is het aanbod van mkb-financiering te verbreden en te vergroten. Op 30 oktober jl. heb ik daarom een oproep gedaan in de Staatscourant concrete voorstellen aan mij voor te leggen voor verbreding en vergroting van het aanbod van mkb-financiering. Naast alle andere initiatieven en plannen is er behoefte aan nieuwe financiers en nieuwe financieringsmogelijkheden voor het mkb. Het vinden van funding voor deze nieuwe mogelijkheden is echter, bij gebrek aan voldoende track-record van dergelijke financiers, lastig. Het Aanvullend Actieplan mkb-financiering biedt daarom voor initiatieven die mkb-financiering substantieel verbeteren de mogelijkheid om funding te verkrijgen met behulp van een overheidsgarantie. Hiervoor is € 400 mln garantiebudget beschikbaar. Met indieners van voorstellen zal in goed overleg worden bezien of het mogelijk is overeenstemming te bereiken over een garantie-overeenkomst die past bij het ingediende voorstel en tevens de elementen bevat die vanuit het belang van het mkb en de Staat noodzakelijk worden geacht. Bij het bekijken van de voorstellen wordt de deskundigheid betrokken van een commissie van experts die mij al bijstaat bij de toetreding door niet-banken bij de BMKB. De indieningstermijn eindigt op 26 december a.s. Afhankelijk van de kwaliteit van de ingediende voorstellen, en het verloop van de gesprekken met de Europese Commissie voor de beoordeling van ongeoorloofde staatssteun, verwacht ik in de eerste helft van 2015 de eerste garanties te kunnen verstrekken en zo nieuw aanbod voor het mkb te creëren.
- Op 10 december jl. heeft in mijn bijzijn een kopgroep van het Nederlandse grootbedrijf een initiatief gelanceerd om het mkb toegang te

³ Kamerstuk 32 637 nr. 85

verschaffen tot ketenfinanciering. Met ketenfinanciering kan het mkb goedgekeurde vorderingen die zij heeft uitstaan op het grootbedrijf voorgefinancierd krijgen, waarbij zij gebruik kan maken van de doorgaans hogere kredietwaardigheid van grotere bedrijven. Aangezien een aanzienlijk deel van het mkb als toe- of doorleverancier fungeert in een keten met grotere bedrijven, en in deze keten veel kapitaal ligt besloten in de vorm van vorderingen op elkaar, kan deze vorm van financiering in potentie een groot effect hebben voor het mkb.

Verbeteren marktwerking en bestaande overheidsinstrumenten

- Inmiddels heeft het Ministerie van Economische Zaken een bezoek gebracht aan de British Business Bank om, zoals de motie van de leden van de Tweede Kamer Verhoeven en Vos⁴ verzoekt, inspiratie op te doen voor de vormgeving van de financiering voor ondernemers. Mede op basis daarvan heb ik de conclusie getrokken dat er ook in Nederland één loket moet komen voor ondernemersfinanciering waarin de informatieportalen van de Kamer van Koophandel, RVO.nl en de Ondernemerskredietdesk van NVB en MKB-Nederland worden samengevoegd. Onlangs is met betrokken partijen overlegd. Alle partijen hebben ingestemd om te komen tot gezamenlijk uitvoering van één eerstelijns voorportaal in een publiek-private samenwerkingsconstructie, met als doel om de mkb-ondernemers goed voor te lichten en te begeleiden naar relevante publiek- en private partijen op het terrein van ondernemings-financiering. Dit voorportaal zal de functionaliteiten moeten hebben van een gezamenlijke website en telefoondienst zoals die nu worden aangeboden door de Financieringsdesk van het Ondernemersplein. Een gezamenlijk projectteam zal begin februari 2015 een uitgewerkt plan van aanpak opleveren. Ik zal u hier dan verder over informeren.
- Het rapport van McKinsey over het Kleinbedrijf⁵ geeft aan dat er mogelijkheden zijn om de vaardigheden van ondernemers verder te verbeteren. In dat kader worden partijen als de Kamer van Koophandel, Centers of Entrepreneurship, het private initiatief NLevator, accelerators en groeiondernemers betrokken bij het opstellen van een plan van aanpak. Ook het per 1 oktober jl. opnieuw ingestelde Comité voor Ondernemerschap en Financiering zal hierbij adviseren. Een van de maatregelen die ik al kan aankondigen is het opnieuw financieel ondersteunen van de «Week van de Ondernemer», een initiatief van MKB-Nederland. De «Week van de Ondernemer» ontvangt gedurende het jaar tienduizenden ondernemers uit alle sectoren, verspreid over 5 landsdelen. Daarnaast wordt het bestand van inmiddels honderdduizenden ondernemers aangeschreven met ook inhoudelijke informatie. Er zal speciale aandacht zijn voor de thema's Financiering, Innovatie en Internationalisering. Ook kunnen ondernemers werken aan hun vaardigheden tijdens deze evenementen. Zo wordt o.a. ondersteuning geboden bij het opstellen van een goed ondernemingsplan, bij de verschillende financieringsmogelijkheden die er voor ondernemers zijn, en het goed presenteren van een investeringsvoorstel. Naast de bank zijn hier ook alternatieve vormen als crowdfunding, kredietunies en mkb-obligaties bij betrokken.
- Ten aanzien van het verbeteren van financierbaarheidsinformatie van het mkb is de verkenningsfase met alle betrokken marktpartijen afgerond. Hierin hebben zij aangegeven dat uniformiteit, kwaliteit en actualiteit van data cruciaal is. Ondernemers geven aan dat transpa-

⁴ Kamerstuk 34 000-XIII-33

⁵ Bijlage bij Kamerstuk 32 637 nr. 147

rantie over beoordelingscriteria en sneller financiering aanvragen voor hun een grote rol speelt. Zowel ondernemers als betrokkenen geven aan dat de ondernemer leidend moet zijn in welke gegevens hij of zij aanlevert. De terugkoppeling van gegevens over de financierbaarheid aan de ondernemer zelf draagt in dat kader bij aan zijn of haar eigen financiële vaardigheden. Aan de hand van deze bevindingen zal SBR+ verder opgezet worden in samenwerking met andere publieke en private partijen. Ik verwacht in de eerste helft van volgend jaar een testfase te kunnen starten.

Met de banken is gesproken over het stimuleren van werkkapitaal via de garantieregelingen. Dit is één van de acties uit het aanvullend actieplan waarvoor geen extra overheidsmiddelen zijn vrijgemaakt. Alhoewel de regelingen zijn toegesneden op (lineair aflosbare) leningen, is het mogelijk deze ook voor werkkapitaal te benutten. Banken maken hier ook gebruik van, maar zijn uitgenodigd aanpassingen voor te stellen die het mogelijk maken binnen de huidige regelingen het gebruik te stimuleren, en na te gaan of de bekendheid binnen de banken van bestaande mogelijkheden voldoende is. Ik verwacht begin volgend jaar een reactie van de banken over de mogelijkheden die zij zien om met de garantieregelingen werkkapitaal te stimuleren.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp